

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه قرآن و حدیث

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته علوم ارتباطات
گرایش حج و زیارت

ظرفیت سنجی فضای مجازی تلفن همراه در حوزه ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

استاد راهنما

دکتر داود رحیمی سجاسی

دانشجو

زهرا عسگری

بهمن ماه ۱۳۹۵

چکیده:

پژوهش حاضر بررسی ظرفیت های فضای مجازی تلفن همراه در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت به روش کیفی می باشد. در این تحقیق بعد از توصیف و تحلیل این ظرفیت ها به ارائه راهکارها و کاهش موانع موجود جهت ورود به عرصه فضای مجازی به عنوان عرصه جنگ نرم با حضور خردمندان و برنامه ریزی شده جهت نشر فرهنگ ایثار و شهادت می پردازد.

سؤال اصلی تحقیق، بررسی ظرفیتهای فضای مجازی تلفن همراه در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت چیست؟ در پی این سؤال ضمن بررسی وضعیت موجود شبکه های مجازی و میزان حضور کاربران ایرانی در این شبکه ها در فصل یافته ها در گفت و گو با ۱۱ مصاحبه شونده از اساتید ارتباطات، مسوولان ارشد ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و فعالان عرصه فضای مجازی ظرفیت های موجود فضای مجازی، ضرورت ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و استعداد گسترش این فرهنگ در شبکه های اجتماعی تلفن همراه مورد بررسی قرار گرفت.

مصاحبه شوندگان، با اشاره به عمده ظرفیت های فضای مجازی که بازی در زمین دشمن راضورتی انکارناپذیر ساخته شامل، گستره دربرگیری و فضای تعاملی، سرعت، ارزیابی و سهل الوصول در هر زمان و مکان دانستند که برای مقابله به مثل و غلبه بر فرهنگ وارداتی تکنولوژی که نقطه مقابل فرهنگ ایثار و شهادت است می باشد.

تأکید برگسترش محتوای غنی، مددگیری از فضای عاشورا و اجتماع اربعین که منبع غنی ایثار و شهادت است، الگوگیری از مدافع ان حرم بعنوان اسوه های ایثار و شهادت با معرفی صحیح ایشان در فضای مجازی که شیئات گسترده ای علیه ایشان شکل گرفته، حضور کارشناسان و دغدغه مندان با برنامه صحیح جهت فرماندهی عرصه جنگ نرم و تجهیز پیاده نظام، همراه با پشتیبانی دستگاه های فرهنگی و داشتن برنامه های فراملی از عمده گزینه های کارشناسان در خصوص ظرفیت های فضای مجازی برای نشر فرهنگ ایثار و شهادت است. به گفته کارشناسان شناسایی و بهره برداری از این ظرفیت ها و حضور همه جانبه می توان ضمن استفاده از فرصت ها تهدیدات را نیز به فرصت تبدیل کرد.

کلید واژه ها:

ایثار، شهید، شهادت، فضای مجازی، شبکه های اجتماعی تلفن همراه.

۲	فصل اول: کلیات و مفاهیم.....
۲	۱-۱ کلیات .....
۲	۱-۱-۱ بیان مسئله .....
۳	۱-۱-۲ اهمیت و ضرورت تحقیق .....
۴	۱-۱-۳ اهداف تحقیق .....
۴	۱-۱-۴ سؤالات تحقیق .....
۴	۱-۱-۵ پیشینه .....
۱۱	۱-۱-۶ روش تحقیق .....
۱۲	۱-۲ تعریف مفاهیم .....
۱۲	۱-۲-۱ ایثار در لغت .....
۱۲	۱-۲-۲ شهید و شهادت .....
۱۳	۱-۲-۳ فضای مجازی .....
۱۳	۱-۲-۴ شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه .....
۱۵	فصل دوم: ادبیات نظری و مفهومی تحقیق.....
۱۵	۲-۱ شبکه های اجتماعی .....
۱۵	۲-۱-۱ مفهوم شبکه‌های اجتماعی .....
۱۶	۲-۱-۲ آشنایی با شبکه‌های اجتماعی اینترنتی .....
۱۸	۲-۲ فضاهای مجازی .....
۱۸	۲-۲-۱ مفهوم فضای مجازی .....
۱۹	۲-۲-۲ گذری بر تاریخچه فضای مجازی .....
۲۰	۲-۲-۳ انواع اپلیکیشن‌های تلفن همراه .....
۲۰	۲-۲-۳-۱ واتس‌آپ WhatsApp .....
۲۰	۲-۲-۳-۲ اینستاگرام Instagram .....
۲۱	۲-۲-۳-۳ تلگرام: Telegram .....
۲۱	۲-۲-۳-۴ لاین Line .....
۲۲	۲-۲-۳-۵ تانگو Tango .....
۲۲	۲-۲-۳-۶ وایبر Viber .....
۲۳	۲-۲-۴ مهم‌ترین ویژگی‌های فضاهای مجازی .....
۲۴	۲-۲-۵ ظرفیت‌ها و کارکردها .....

- ۲۸-۲-۶ کارکرد فرهنگی فضاهای مجازی .....
- ۲۹-۲-۷ هویت فرهنگی و شبکه‌های مجازی .....
- ۳۱-۲-۸ ظرفیت تبلیغی دین و فرهنگ دینی در فضاهای مجازی .....
- ۳۳-۲-۳ اینثار .....
- ۳۴-۲-۳-۱ تعریف اینثار .....
- ۳۴-۲-۳-۲ مفهوم اینثار .....
- ۳۶-۲-۴ شهادت .....
- ۳۶-۲-۴-۱ تعریف شهادت .....
- ۳۶-۲-۴-۲ تعریف شهادت در اسلام .....
- ۳۷-۲-۴-۳ لزوم ترویج فرهنگ اینثار و شهادت به‌عنوان فرهنگ دینی و اسلامی .....
- ۳۹-۲-۴-۴ سید و سالار شهیدان -نهضت عاشورا .....
- ۴۱-۲-۴-۵ موضوع‌گیری مسئولان نظام نسبت به اهمیت ترویج فرهنگ اینثار و شهادت .....
- ۴۳-۲-۴-۶ شورای عالی ترویج فرهنگ اینثار و شهادت .....
- ۴۶-۲-۵ نظریه‌ها .....
- ۴۷-۲-۵-۱ نظریه استفاده و رضامندی .....
- ۴۸-۲-۵-۲ نظریه برجسته‌سازی .....
- ۴۹-۲-۵-۳ نظریه کاشت .....
- ۵۰-۲-۶ شبکه‌های اجتماعی و هویت .....
- ۵۴-۲-۷ پارادایم دوج جهانی شدن .....
- ۵۵-۲-۸ حوزه عمومی در اندیشه هابرماس .....
- ۵۶-۲-۹ فرهنگ مجازی .....
- ۵۷-۲-۹-۱ از دیدگاه نظریه یادگیری اجتماعی .....
- ۵۸-۲-۹-۲ نظریه کنترل اجتماعی .....
- ۵۸-۲-۹-۳ شکاف دیجیتال .....
- ۵۸-۲-۹-۳ شکاف نسل ها .....
- ۶۰-۲-۹-۴ قدرت مجازی .....
- ۶۱-۲-۹-۵ از ویژگی‌های روانشناختی .....
- ۶۱-۲-۹-۶ سوالات تحقیق .....
- ۷۳ فصل سوم: فرهنگ اینثار و شهادت در فضای مجازی .....
- ۷۳-۳-۱ رویکرد نظام به فعالیت فرهنگی در حوزه مجازی .....

۳-۱-۱	شورای سیاست‌گذاری فضای مجازی (مرکز ملی فضای مجازی).....	۷۵
۳-۲	فعالیت حوزه‌های فرهنگی، دینی و متولیان فرهنگ ایتار در فضای مجازی.....	۷۶
۳-۲-۱	اهمیت حضور کارشناسان دینی و حوزوی در فضای مجازی جهت نشر فرهنگ ایتار.....	۷۸
۳-۲-۲	رویکرد دستگاه‌های فرهنگی به فضای مجازی.....	۸۱
۳-۲-۳	جبهه فعالان فضای مجازی در بنیاد شهید.....	۸۲
۳-۳	راه‌اندازی شبکه‌های وطن.....	۸۵
۳-۴	نگاه امنیتی به فضای مجازی.....	۸۹
۳-۵	بررسی وضعیت آماری حضور کاربران ایرانی در فضاهای مجازی تلفن همراه (تلگرام، وات‌ساپ، اینستاگرام، لاین و...).....	۹۲
۳-۵-۱	فراگیری حضور کاربران ایرانی در فضاهای مجازی.....	۹۲
۳-۵-۲	درصد ایرانیها عضو یکی از شبکه‌های اجتماعی.....	۹۴
۳-۶	بررسی برخی کانال‌ها و شبکه‌های فعال در حوزه ترویج فرهنگ ایتار و شهادت در کشور.....	۹۴
۳-۷	نگرش‌های مثبت و منفی به فضای مجازی و کاربرد توسعه فرهنگی در فضای مجازی در داخل کشور	
	بررسی وضعیت موجود شبکه‌های مجازی در گسترش فرهنگ ایتار و شهادت در بین کاربران ایرانی.....	۹۶
	فصل چهارم: یافته‌های تحقیق و نتیجه‌گیری.....	۱۰۰
۴-۱	روش دستیابی به یافته‌ها.....	۱۰۰
۴-۲	جداول.....	۱۰۳
	جدول شماره ۱-۴.....	۱۰۳
	جدول شماره ۲-۴.....	۱۰۵
	جدول شماره ۳-۴.....	۱۰۷
	جدول شماره ۴-۴.....	۱۱۱
	جدول شماره ۵-۴.....	۱۱۳
	جدول شماره ۶-۴.....	۱۱۶
	جدول شماره ۷-۴.....	۱۱۸
	جدول شماره ۸-۴.....	۱۲۱
	جدول شماره ۹-۴.....	۱۲۳
	جدول شماره ۱۰-۴.....	۱۲۵
	جدول شماره ۱۱-۴.....	۱۲۸
	جدول شماره ۱۲-۴.....	۱۳۰
	جدول شماره ۱۳-۴.....	۱۳۲

۱۳۵	جدول شماره ۴-۱۴
۱۳۸	جدول شماره ۴-۱۵
۱۴۱	جدول شماره ۴-۱۶
۱۴۲	جدول شماره ۴-۱۷
۱۴۳	جدول شماره ۴-۱۸
۱۴۴	جدول شماره ۴-۱۹
۱۴۵	جدول شماره ۴-۲۰
۱۴۶	جدول شماره ۴-۲۱
۱۴۷	جدول شماره ۴-۲۲
۱۴۸	جدول شماره ۴-۲۳
۱۴۹	جدول شماره ۴-۲۴
۱۵۰	جدول شماره ۴-۲۵
۱۵۱	جدول شماره ۴-۲۶
۱۵۲	جدول شماره ۴-۲۷
۱۵۳	جدول شماره ۴-۲۸
۱۵۴	جدول شماره ۴-۳۰
۱۵۵	۳-۴ جمع‌بندی نتایج تحقیق
۱۶۵	۴-۴ نتیجه‌گیری
۱۶۶	۴-۵ در پاسخ به سؤالات تحقیق
۱۷۱	۴-۶ پیشنهادها
۱۷۱	۴-۷ محدودیت‌های تحقیق
۱۷۲	۴-۸ پیشنهادها برای تحقیقات آتی
۱۷۳	۸-۵ نمودارها
۱۷۶	منابع و مآخذ